

Het Ulesprongstrandje aan het Tjeukemeer, in de buurt waarvan het omstreden hoteleiland zou moeten komen.

Herrie om het rustige Tjeukemeer

Een kunstmatig eiland in het Tjeukemeer met een vijf-sterrenhotel van ruim vijfhonderd bedden, een conferentiecentrum en appartementen in drie achttien meter hoge torens, een sporthal, tennis-, badminton-, squash- en kegelbanen, een fitnesscentrum en niet te vergeten: een jachthaven met honderd ligplaatsen en een parkeerkelder voor 350 auto's. Dat is Het Plan. Maar een deel van de plaatselijke bevolking is er niet blij mee. Het gaat tenslotte om een natuurgebied. De gemeenteraad neemt, verdeeld als hij is, binnenkort een beslissing.

door Wim Phylipsen

Vooraf bij nevelig weer heeft het reusachtige water iets van een binnenzee. Aan de horizon — daar waar de dorpjes Gietersebrug en Echten moeten liggen — is geen land te zien. Maar de illusie is van korte duur: de overheersend zuidwestelijke wind voert het verkeerslawaai van de rijksweg, enkele honderden meters in het westen, nadrukkelijk mee naar het Ulesprongstrandje bij Sint Nicolaasga.

Het Tjeukemeer, een plas van 2150 hectare, is het grootste meer van Friesland. Het ontstond in de vroege middeleeuwen na een alles verwoestende brand in het bos- en veengebied, die weken moet hebben gewoed. Simpel samengevat gebeurde daarna het volgende: het ontstane gat liep vol water, en door afkalving van de onbeschermd oevers werd het meer groter en groter. Toen dat uitdijen na honderden jaren tot staan was gebracht, bleef het Tjeukemeer — voor de Friezen het Tsjukemar — in de eeuwen daarna zoals het was.

Halverwege de negentiende eeuw werd er een plan gelanceerd om het meer droog te maken, maar het geld daarvoor ontbrak. In de jaren zestig ontstond er commotie over de aanleg van de A 50 (Randstad-Groningen door de polders) langs de westelijke rand — grolweg van Lemmer naar Joure — door het Tjeukemeer. Het was de eerste grote aanslag op het

voornamelijk door de natuur gevormde gebied.

Het Tjeukemeer is onderdeel van de Friese boezem en ligt in de vaartroute naar Overijssel. De gemiddelde diepte is zo'n anderhalve meter, met uitschieters tot zes meter in putten waaruit zand is gewonnen. Om het meer liggen hoofdzakelijk agrarische en natuurlijke gebieden, met op sommige plaatsen veel riet bij de oevers.

Het meer en de directe omgeving worden in het vigerende bestemmingsplan aangeduid als natuurgebied. Lichte vormen van recreatie, zoals pleziervaart en surfen, worden oogluikend toegestaan, maar door zijn ondiepte en knobbelige golfslag is het meer bij watersporters niet echt populair. Toen de A 50 het Tjeukemeer aan de rand doorsneed, werd voor de plaatselijke bevolking het recreatiestrandje De Ulesprong aangelegd, gemakkelijk bereikbaar via de afslag naar Sint Nicolaasga (Sint Nyk voor de Friezen).

Er is nu opnieuw commotie ontstaan over de toekomst van het meer. Er ligt een uitgewerkt plan voor een cirkelvormig hoteleiland met een doorsnee van tweehonderd meter plus uitgebreide accommodatie, op zo'n vierhonderd meter van de A 50 en tweehonderd meter van De Ulesprong. De plaatselijke bevolking is in twee kampen verdeeld: zij die, hoofdzakelijk vanwege de werkgelegenheid, brood zien in het hoteleiland, en zij die onverkort kiezen voor natuur en milieu en vinden dat het hoteleiland er nooit mag komen.

De scheiding der geesten loopt ook door de raad van Skarsterlân, de gemeente waartoe het Tjeukemeer behoort. De VVD en het CDA (met twee twijfelaars die een voorkeur hebben voor een andere plek dan in de buurt van het Ulesprongstrandje) kiezen vóór het hoteleiland. De Frysk Nasjonale Partij en de PvdA (met twee weerspannige wethouders, die aanvankelijk zeer voor waren en nu tegen zijn) kiezen voor natuur en milieu. CDA (negen) en VVD (twee) hebben samen elf zetels; PvdA (zes) en FNP (twee) samen acht.

De kaarten voor een wijziging van het bestemmingsplan lijken dus geschud. Maar zo eenvoudig ligt het niet. Als de PvdA-wethouders definitief tegen blijken, en ook twee CDA-raadsleden zich tegen het plan verzetten als er wordt vastgehouden aan de plek bij het strandje van De Ulesprong, is het aantal tegenstemmers tien en het aantal voorstemmers negen.

In de loop der jaren zijn voor het Tjeukemeer al heel wat recreatieplannen gemaakt. In 1969 was er het ambitieuze plan om een satellietstad van vijftienduizend bungalows in het meer te bouwen, een investering van 300 miljoen gulden. Die voorgenomen, enorme aanslag op het milieu ging niet door. Een paar jaar later

lanceerde Philips Pensioenfonds het plan voor de bouw van een recreatieproject met enkele honderden vakantiehuizen aan de rand van het meer. Maar in de recessie van de jaren zeventig ging ook dit idee van tafel.

In 1989 kwam de Duitse projectontwikkelaar Heinrich Beestermöller met het nu voorliggende plan voor een hotel- en sportaccommodatie op een kunstmatig eiland bij De Ulesprong. De locatie is volgens Beestermöller ideaal, zo vlakbij de A 50. Niet te ver van Schiphol en slechts twee uur rijden van het Roergebied. Op het eiland zouden een vijfsterrenhotel met maximaal ruim vijfhonderd bedden, een conferentiecentrum en appartementen moeten worden ondergebracht in drie achttien meter hoge torens. Verder onder meer een sporthal, tennis-, badminton-,

Een hoteleiland in een natuurgebied en een verdeeld Skarsterlân

squash- en kegelbanen, een fitnesscentrum en niet te vergeten: een jachthaven met honderd ligplaatsen en een parkeerkelder voor 350 auto's. Een tweehonderd meter lange pier moet het eiland met de vaste wal verbinden.

De Friese projectontwikkelaar S. Uilkema, woordvoerder van Beestermöller, gaat ervan uit dat het hoteleiland met alles erop en eraan voor 20 à 25 miljoen gulden kan worden gebouwd. „Het concept staat vast. We zijn met exploitatiemaatschappijen en hotelorganisaties over de uitwerking in gesprek. Een groot deel van de accommodatie verdwijnt onder de grond, zodat we het milieu zo weinig mogelijk schade toebrengen. Over de financiering maken we ons niet zo veel zorgen. Dat komt best in orde”, zegt Uilkema. Het hoteleiland zou medio 1993 klaar kunnen zijn, als de procedures geen verdere vertraging opleveren.

Maar ook als de meerderheid van de gemeenteraad op 31 oktober in principe voor het hoteleiland bij De Ulesprong zou kiezen, moet Beestermöller rekenen op langdurige bezwaarschriftprocedures die tot aan de Raad van State zullen worden doorgezet. Sinds 1 juli is er de door zevenhonderd donateurs gedragen Stichting tot Behoud van het Tjeukemeer, die zich fel tegen de plannen verzet. Mogen de voor- en tegenstanders in de gemeenteraad elkaar bijna

in evenwicht houden, volgens stichtingsbestuurslid K. Zoet en adviserend ecoloog drs O. Brandsma is de verhouding onder de bevolking 80 procent tegen en 20 procent voor.

Zoet is actief in de plaatselijke PvdA-afdeling, waarvan de leden volgens hem eerst zijn overvallen en vervolgens zeer boos zijn geworden over het positieve, unanieme standpunt dat het college van B en W nota bene in de vakantie naar buiten bracht. Het positieve oordeel van de PvdA-wethouders Volkers en Jelsma schoot de afdeling in het verkeerde keelgat, en tijdens een ledenvergadering op 11 september moesten de beide wethouders zich bekeren van voor- tot tegenstander.

Het Tjeukemeer moet volgens de stichting een natuurmonument blijven en de internationale beschermende „wetland“-status krijgen waarvoor het is aangemeld. Brandsma en Zoet noemen legio redenen waarom het hoteleiland er niet moet komen. Er rusten en fourageren het hele jaar door duizenden vogels op en rond het Tjeukemeer, waaronder, behalve ganzen en spreeuwen, zeldzame soorten als roerdomp, blauwborst, bruine kiekendief, baardmanneetje, grote karekiet, rietzanger, zomertaling en zwarte stern. Allemaal vogels met een „verstoringafstand“ van honderd tot vierhonderd meter, die definitief gevlogen zullen zijn als eenmaal de pleziervaart rondom het eiland goed op gang is gekomen.

Ook zijn de oevers en boezemlanden vanwege het voorkomen van zeldzame planten volgens Brandsma „botanisch interessant“. Zoet en Brandsma verwachten bovendien extra vervuiling als gevolg van het eiland, waarmee vooral de dagrecreant op De Ulesprong te maken zal krijgen.

CDA-fractievoorzitter F. Ringnalda in de gemeenteraad van Skarsterlân zegt dat hij en zijn fractiegenoten nog steeds volledig achter het plan voor een hoteleiland in het Tjeukemeer staan. „Uit een oogpunt van werkgelegenheid is zo'n project voor dit gebied van het grootste belang. Gebeurt er niks, dan trekken steeds meer jongeren weg en wordt het hier een bejaardenoord“, aldus Ringnalda.

Tijdens een fractievergadering vorige week spraken ten minste twee CDA-raadsleden een voorkeur uit voor een andere locatie. Volgens hen zou het hoteleiland meer naar het zuidwesten moeten worden aangelegd, bij de grote parkeerplaats De Lanen langs de A 50. Maar projectontwikkelaar Beestermöller heeft daar onoverkomelijke bezwaren tegen, zoals zijn woordvoerder Uilkema bevestigt.

Voor deze locatie zou alleen al een pier van 450 meter nodig zijn. En dat wordt Heinrich Beestermöller te duur.